

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศ เกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวทั่วไปและปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาโดยส่วนรวม และศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาในสวนกลางกับสวนภูมิภาค ครูสังคมศึกษาชายกับครูสังคมศึกษาหญิง และครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ทั่วประเทศ จำนวน 773 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามมี 3 ตอน แต่ละตอนมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของครูสังคมศึกษา เป็นคำถามแบบ **ทราวจำตอบ (Check - List)**

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาตามปัญหาส่วนตัวทั่วไป และปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) ใหญ่ตอบแบบสอบถามเสนอปัญหาที่ตนกำลังประสบอยู่ ที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติของครูสังคมศึกษาในปัจจุบัน จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ใหญ่ตอบแบบสอบถามเสนอ

แนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ส่งไปได้รับกลับคืนจำนวน 615 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คำนวณหาการร้อยละของจำนวน ผู้ตอบ แลวนำเสนอในรูปแบบตารางและคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูสังคมนศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาส่วนตัว ทั่วไปและปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน คำนวณหาค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และคำนวณหาค่าที่ เพื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างของปัญหาที่ครูสังคมนศึกษา กลุ่มต่าง ๆ กำลังประสบอยู่ แลวนำเสนอในรูปแบบตารางและคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ปัญหาที่สำคัญที่สุดและเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของครู สังคมนศึกษาในปัจจุบัน จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน และแนวทางแก้ปัญหาเหล่านั้นนำ เสนอโดยการบรรยายเรียงตามลำดับความสำคัญ โดยยึดจำนวนผู้ตอบในแต่ละปัญหาเป็น เกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

1 ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของครูสังคมนศึกษา ได้แก่ปัญหาส่วนตัว ทั่วไป ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ อัตรากำลังงาน ผู้บริหารระบบการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสวัสดิภาพและความมั่นคงในอาชีพ

2 ปัญหาที่ครูสังคมนศึกษาประสบอยู่ในระดับมากเป็นปัญหาที่สำคัญ และเป็น อุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของครูสังคมนศึกษา ได้เรียงลำดับความสำคัญดังนี้

2.1 ปัญหาเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ พ.ศ.

2521 คือผลิตภัณฑ์มือครูไม่เสร็จทันใช้ เนื้อหาบางเรื่องยากเกินไปและหลักสูตรของ สถาบันฝึกหัดครูบางแห่งไม่สอดคล้องกับหลักสูตรวิชาสังคมนศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทำให้ครูสอน

ประสบปัญหาด้านเนื้อหาวิชา และปริมาณของ เนื้อหามีมากเกินไปสมดุลงกับ เวลาและหน่วยการ
เรียน

2.2 ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา

2.3 นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา มีเจตคติที่ไม่ดีต่อ
วิชาสังคมศึกษา ไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียนวิชาสังคมศึกษา ขาดทักษะในการใช้แหล่ง
วิทยาการ เพื่อศึกษาค้นคว้า และขาดทักษะในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจัย
ในการ เรียนสังคมศึกษา

2.4 โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสำหรับสนับสนุนการเรียนการสอน
สังคมศึกษา และขาดแคลนตำรา คู่มือครู เอกสารและสื่อการสอนสังคมศึกษา

2.5 ครูสังคมศึกษาขาดความรู้และทักษะในการใช้ เทคนิคการสอนแบบใหม่
และไม่มีเสรีภาพทางวิชาการ ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้มีการอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ปัญหา
สังคมและการ เมือง เฝ้าที่ควร

3 ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบอยู่ ส่วนมากไม่
แตกต่างกัน ส่วนปัญหาที่แตกต่างกันและเป็นปัญหาที่ครูสังคมศึกษาในส่วนกลางประสบอยู่ใน
ระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาในส่วนภูมิภาค คือ ความไม่สะดวกในการ เดินทางไปปฏิบัติงาน
ปัญหา เรื่อง เวลาใช้ เตรียมการสอนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่ดี ปัญหาที่ครู
สังคมศึกษาในส่วนภูมิภาคประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาในส่วนกลาง คือ ปัญหา
ด้านการเงิน หลักสูตรและ เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและไม่ทัน เหตุการณ์
นักเรียนขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยาการ ขาดทักษะในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์
วิจารณ์ ขาดแคลนหนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ความไม่สะดวกในการให้บริการ
ของห้องสมุด จำนวนคาบการสอนมาก ต้องไปช่วยทำงานอื่นนอกเหนือจากการสอน และ
มีปัญหา เรื่อง เวลาสำหรับค้นคว้า เพิ่มเติมและตรวจงานนักเรียน

4 ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาชายและครูสังคมศึกษาหญิงประสบอยู่ส่วนมากไม่แตก
ต่างกัน ส่วนปัญหาที่แตกต่างกันและครูสังคมศึกษาชายประสบอยู่ในระดับมากกว่าครู
สังคมศึกษาหญิง คือ ปัญหาด้านการเงิน จำนวนคาบการสอนมาก ต้องไปช่วยทำงานอื่น
นอกเหนือจากการสอนและต้องสอนแทน และไม่มีเวลาตรวจงานนักเรียน ปัญหาที่ครู

สังคมศึกษาหญิง ประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาชาย ก็คือ ปัญหาความรู้และทักษะในการสร้างสื่อการสอน

5. ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก (อายุราชการ 5 ปีขึ้นไป) และครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย (อายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี) ประสบอยู่ ส่วนมากไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาที่แตกต่างกันและครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย คือ ปัญหาเรื่อง เวลาสำหรับ เตรียมการสอน ศึกษาคนควาเพิ่มเติมและตรวจงานเด็ก และ เจตคติที่ไม่ดีต่อการ เป็นครูสังคมศึกษา ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก คือ ปัญหาค่านวดารเงิน หลักสูตร และ เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้น การใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา ปัญหาการ ขาดการประสานงาน การแบ่งงานไม่เหมาะสม และ การไม่มีการระดมพลังสมอง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา" ผู้วิจัยได้แยกอภิปราย เป็น 4 หัวข้อ คือ

1 ปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาโดยส่วนรวม แยกอภิปรายในประเด็นสำคัญ เจาะปัญหาที่ครูสังคมศึกษาประสบอยู่ในระดับมาก มีดังนี้

1.1 ปัญหาค่านวดารเงิน และ เนื้อหาวิชา

ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาประสบปัญหา เนื่องมาจากการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ เนื้อหาบางเรื่องยากเกินไป ครูไม่มีคู่มือครู ครูมีปัญหาในด้านความรู้ที่จะนำไปใช้สอนในบางเรื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11¹ ที่ทำการวิจัยหลังจากมีการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตร พ.ศ.2521 ซึ่งพบว่า

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11, "การสำรวจสภาพการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2520 ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11"

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ปี 2521 เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างกระชั้นชิด ครูปรับตัวไม่ทัน และยังไม่รู้หนังสือควย เป็นปัญหาทางการสอนอย่างยิ่ง

การที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมีสาเหตุอย่างน้อย 2 ประการ ก็คือ

สาเหตุประการที่ 1 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ได้กระทำในระแยะที่หลาย ๆ อย่างยังไม่พร้อม อาทิ ยังขาดคู่มือครู ครูสอนยังไม่พร้อมตามความรูปร่างสาขาที่จะนำไปใช้สอน จัดอบรมครูสอนไม่ทั่วถึงก่อนใช้หลักสูตรใหม่ ตำราและแบบเรียนบางวิชา ยังมีไม่พร้อม

สาเหตุประการที่ 2 การผลิตครูสังคมนศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา หลักสูตรหรือโปรแกรมการเตรียมครูสังคมนศึกษาไม่สัมพันธ์กับ เนื้อหาวิชาสังคมนศึกษาในระดับมัธยมศึกษา กล่าวคือ สถาบันฝึกหัดครูบางแห่งมีการสอนเป็นแขนงวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ แต่หลักสูตรสังคมนศึกษาใหม่โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ปรับปรุงใหม่มีลักษณะที่เป็นบูรณาการ ครอบคลุมเนื้อหาของแขนงวิชาต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา ชีววิทยา ฯลฯ มาบรรจุไว้ในรายวิชาเดียวกัน การเตรียมครูสังคมนศึกษาตามโปรแกรมเดิมจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงอาจทำให้เกิดปัญหาการนำความรู้พื้นฐานไปใช้สอนวิชาสังคมนศึกษา

ผลการวิจัยด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชายังพบว่า ปริมาณของ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับ เวลาและหน่วยการเรียน ตรงกับผลการวิจัยของ สุชาติ โศทรจรัส¹ ที่พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรสังคมนศึกษาไม่สอดคล้องกับการกำหนดคะแนนและเวลาเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11²

¹ สุชาติ โศทรจรัส, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมนศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น"

² หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11, เรื่องเดิม

ที่พบว่า การกำหนดชั่วโมงสอนและการกำหนดคะแนนของวิชาสังคมศึกษาไม่เหมาะสมกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพพร พานิชสุข¹ ที่พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่ครู สังคมศึกษาประสบอยู่ในปัจจุบันนี้ คือ บทเรียนกับเวลาที่สอนไม่สัมพันธ์กัน ครูส่วนใหญ่ สอนไม่ทันหลักสูตร มีจำนวนร้อยละ 35.29 แต่ศึกษานผลการวิจัยของประสิทธิ์ ทองใส² ที่พบว่า ในด้านเนื้อหาวิชาประชากรศึกษา มีปริมาณเหมาะสมกับ เวลาเรียน

จากผลการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า ผู้รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรไม่เห็นความสำคัญ และไม่สนใจที่จะนำผลการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีผู้วิจัยทำไว้อย่างต่อเนื่องมา พิจารณาประกอบการบรรจุเนื้อหาลงในหลักสูตร หรือไม่นำมาพิจารณาเพื่อปรับปรุง หลักสูตรให้เหมาะสม และการนำหลักสูตรใหม่มาใช้ไม่ว่าจะมีการวิจัยหรือทดลองใช้อย่าง จริงจังก่อนนำมาใช้จริง

ปัญหา เนื้อหาในหลักสูตรมีมาก เกินไปไม่สอดคล้องกับ เวลาและหน่วยการ เรียนนั้น มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากมาย แต่อย่างไรก็ตาม "หลักสูตร เป็นเพียง เครื่องมือยึดหรือหลักยึดในการปฏิบัติการ เรียนการสอนเท่านั้น"³ จึง เป็นหน้าที่ ของครูสอนที่จะใช้ความสามารถในการปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น จนสามารถจัด กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.2 ปัญหาการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาขาดความรู้และทักษะในการใช้ เทคนิคการสอน แบบใหม่ ๆ ได้แก่ การใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนแบบสืบสอบ แบบแก้ปัญหา ฯลฯ

¹ นพพร พานิชสุข, "สถานภาพและบทบาทของครูสังคมศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา."

² ประสิทธิ์ ทองใส, "ปัญหาและอุปสรรคของการ เรียนการสอนวิชา ประชากรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย"

³ บุญถิ่น อัครถาวร, "การปรับปรุงหลักสูตรและการฝึกหัดครู" รายงานการ สัมมนา เรื่องแนวคิดใหม่ในการฝึกหัดครูมัธยม (พระนคร:มิตรสยาม, 2514), หน้า 15.

สอดคล้องกับผลการวิจัยของรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์¹ ที่พบว่า ปัญหาสำคัญของครูคือขาดเทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ และไม่ได้รับการวิจารณ์ที่ช่วยให้อุทิศตนดีขึ้น

การที่ครูสังคมนศึกษาประสบปัญหาดังกล่าว อาจเป็นเพราะว่า ครูสังคมนศึกษาไม่เคยได้รับการฝึกฝนอบรมวิธีสอนแบบใหม่จากสถาบันฝึกหัดครูมาก่อน หรืออาจได้รับการฝึกฝนอบรมมาแต่ไม่เพียงพอ เมื่อเขาเป็นครูประจำการก็ไม่มีโอกาสเขารับการอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านวิธีสอน ขณะเดียวกัน ตัวครูสังคมนศึกษาเองก็ไม่พัฒนาตัวเองด้านวิธีสอน ไม่ติดตามความก้าวหน้าด้านวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับ เทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ และประการสำคัญที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหานี้ขึ้นได้ ก็คือ การบรรจุครู เขาสอนวิชาสังคมนศึกษาไม่ตรงตามแขนงวิชา หรือวิชาเอกที่ครูได้รับการศึกษาอบรมมา

ผลการวิจัยด้านการเรียนการสอนยังพบว่า ครูสังคมนศึกษาไม่มีเสรีภาพทางวิชาการ ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้มีการอภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมนและการเมือง เน้นที่ควร ปัญหาดังกล่าวนี้ครูสังคมนศึกษาได้ประสบมานาน เพราะผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับบทความของ เจมส์ แพตเตอร์สัน² (James Patterson) ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร The Social Studies เมื่อปี ค.ศ. 1966 บทความนี้เขียนขึ้นหลังจากที่ผู้เขียนไปทำการสัมภาษณ์ครูสังคมนศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย โดยใช้เวลาทำการสัมภาษณ์เป็นเวลา 1 ปี บทความตอนหนึ่งกล่าวว่ ปัญหาสำคัญในการสอนของครูสังคมนศึกษาประการหนึ่งก็คือ การขาดเสรีภาพในทางวิชาการ (Lack of Academic Freedom) มีการอภิปรายหรือวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องการเมืองน้อยมาก

ปัญหาการขาดเสรีภาพในทางวิชาการของครูสังคมนศึกษาดังกล่าว น่าจะมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองของไทยไม่เอื้ออำนวย กล่าวคือ

¹ รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์, "การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในระดั้มัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนราษฎร์"

² James Patterson, "Problems in Social Studies Instruction in Thai High Schools," The Social Studies Vol. LVII (February 1966)

หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 ได้มีการก่อกองปฏิวัติรัฐประหารมาอย่างต่อเนื่อง เป็นจำนวนหลายครั้ง เมื่อกระทำการ เป็นผลสำเร็จในแต่ละครั้ง ผู้มีอำนาจในแต่ละยุคก็มักจะจำกัดขอบ เขตแห่ง เสรีภาพของประชาชนหรือนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามกับคนไหนคนหนึ่ง โดยเฉพาะใน การเขียนการผูก การพิมพ์การโฆษณาที่มีลักษณะ เป็นการ อภิปราย วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่อง ทางการเมือง เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายตรง ข้ามวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติ การของฝ่ายตน เพราะเกรงว่าอาจ เป็นการปลุกระดมมิให้ประชาชน เลื่อมใสศรัทธาต่อการบริหารงานของคณะ ของ ตน ใน เมื่อลักษณะ เนื้อหาวิชาสังคมศึกษามีความ เกี่ยวของ สัมพันธ์ โดยตรงกับ เรื่องการ เมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม การชี้แจงแห่ง เสรีภาพให้กับประชาชนของรัฐบาลใน ยุคปฏิวัติรัฐประหารในแต่ละสมัย จึงน่าจะมีผลกระทบต่อการ เรียนการสอนของครูสังคมศึกษา ทั่ว

* ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา มีเจตคติที่ ไม่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา ไม่สนใจไม่ตั้งใจเรียน ขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยากรและ การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในการ เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุปราณี โครตรจรัส¹ ที่พบว่า นักเรียนไม่สนใจและไม่อยากเรียนวิชาสังคมศึกษา กับผลการ วิจัยของปาริชาติ วรณประภา² ที่พบว่า ครูมีปัญหานักเรียนไม่เห็นความสำคัญและ คุณค่าของวิชาภูมิศาสตร์ และสนับสนุนผลการวิจัยของประสิทธิ์ ทองใส³ ที่พบว่า

¹สุปราณี โครตรจรัส, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น"

²ปาริชาติ วรณประภา, "ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย"

³ประสิทธิ์ ทองใส, "ปัญหาและอุปสรรคของการ เรียนการสอนวิชาประชากร ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย"

นักเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของวิชาประชากรศึกษา *

การที่ครูสังคมศึกษาประสบปัญหาต่อนักเรียนในหลายกรณีดังกล่าว อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก วิธีสอนของครู ถ้าครูสอนยึดตำราเล่มเดียวเป็นหลักในการสอน ใช้วิธีสอนที่ครู เป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน เน้นการจดจำเนื้อหาวิชามากกว่าอย่างอื่น ไม่เน้นการนำไปใช้ ไม่พยายามที่จะนำเทคนิคการสอนแบบใหม่มาใช้ จะทำให้นักเรียน เบื่อหน่าย ไม่สนใจหรือตั้งใจเรียน เหมือนกับการเรียนวิชาอื่น เห็นว่าอ่านตำราเล่มเดียวกับที่ครูสอนก็สอบได้ ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานี้ การสอนที่ไม่คอยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาคุณค่าด้วยตนเอง ไม่คอยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออก ก็ย่อมไม่เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น วิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ประการที่สอง การวัดผลการเรียน ถ้าครูมุ่งที่จะวัดความจำมากกว่าด้านอื่น การไม่บังคับสอบวิชาสังคมศึกษาในการสอบเข้าศึกษาต่อในบางสาขาวิชา และการสอบบรรจุเข้าทำงานในหลายสาขาอาชีพยังไม่ให้ความสำคัญต่อวิชาสังคมศึกษา ในทุกกรณีดังกล่าว อาจทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาได้

ประการที่สาม การบรรจุครูเข้าสอนวิชาสังคมศึกษา ถ้าบรรจุครูที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมทางสังคมศึกษา เขาทำการสอน ครูสอนอาจไม่เข้าใจลักษณะของวิชา จุดมุ่งหมายของวิชา ขาดเทคนิคการสอนที่ดี จะทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดทักษะการเรียนที่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา

ประการที่สี่ เนื้อหาวิชาอาจมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนน้อยไป

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

สอดคล้องกับผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11¹ ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่เน้นความสำคัญของครูสอนอย่างจริงจัง ยังมีทัศนคติว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ง่ายครูคนใดก็สอนได้

ปัญหานี้ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นอันตรายต่อวิชาสังคมศึกษาเป็นอย่างมาก
เพราะปัญหานี้จะเป็นปัญหาพื้นฐานที่จะทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ อีกมากมายในการเรียนการสอนสังคมศึกษา กล่าวคือ จะมีการบรรจุครูที่ไม่เคยรับการศึกษอบรมในวิชาสังคมศึกษา เราสอนวิชาสังคมศึกษา มีปัญหาทางงบประมาณของหมวดวิชา ปัญหาการจัดกิจกรรมทุกอย่างของหมวดวิชา ปัญหาความก้าวหน้าของครูสังคมศึกษา ปัญหาสถานภาพของครูสังคมศึกษาในสังคม ฯลฯ ปัญหาที่เกิดจากการที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษานี้ ย่อมจะทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาสังคมศึกษา

การที่ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษานั้น อาจเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

ประการที่ 1 เกิดจากตัวผู้บริหารเอง ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของวิชาและขอบข่ายของ เนื้อหาวิชา ตลอดจนยุทธวิธีการเรียนการสอน ทำให้มีเจตคติว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ง่าย ครูที่จบสาขาใดมา ก็สอนได้ แม้ว่าหลักสูตรสังคมศึกษาจะได้อัปเดต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงใหม่แล้วก็ตาม ตัวผู้บริหารเองอาจไม่ได้นึกถึงความเปลี่ยนแปลงในวิชาสังคมศึกษาแนวใหม่ ทำให้เจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาสังคมศึกษาติดตัวผู้บริหารมาตลอด

ประการที่ 2 เกิดจากตัวครูผู้สอนไม่ปรับปรุงการสอน ยังใช้ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ ไม่นำเทคนิคการสอนแบบใหม่ ใหม่ๆ เข้ามา ยังคงยึดตำราเล่มเดียวเป็นหลักในการสอน การสอนยังเน้นการจดจำเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ไม่เน้นพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้รู้จักคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาและ

¹หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 11, เรื่องเดิม.

เหตุการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้ผู้บริหารและบุคคลทั่วไปเห็นว่า วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ง่าย
ใคร ก็สอนได้ ทำให้วิชาสังคมศึกษาคอยความสำคัญลงไป

ประการที่ 3 ผู้บริหารอาจเห็นว่า เนื้อหาวิชาไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อบุคคลและ
สังคม หรือสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมน้อย

1.4 ปัญหาตามปัจจัยสนับสนุนการ เรียบการสอน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ ค่ารถ คู่มือครู เอกสาร
และสื่อการสอนวิชาสังคมศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุปราณี โทศจรวิทย์¹ ที่พบว่า
โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์และหนังสืออ่านประกอบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขาวภา
สิงหะพันธ์² ที่พบว่า ปัญหาการสอนสังคมศึกษาที่สำคัญคือ อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ
ขาดแหล่งวิทยากร และหนังสืออ่านประกอบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริวรรณ
สุวรรณอากาศ³ ที่พบว่า การสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีอุปสรรคเนื่องจากอุปกรณ์มีน้อย
เพราะขาดแคลนงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนา สงศิริ⁴ ที่พบว่า
ปัญหาการ เรียบการสอนประวัติศาสตร์สากล คือมีอุปสรรคด้านอุปกรณ์การสอนมีน้อย
และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพพร พานิชสุข⁵ ที่พบว่า ปัญหาที่ครูสังคมศึกษา
ประสบคือ โรงเรียนไม่มีอุปกรณ์การสอนเพียงพอ

ปัญหาตามปัจจัยสนับสนุนการ เรียบการสอนสังคมศึกษา ได้มีผู้วิจัยพบปัญหา

¹สุปราณี โทศจรวิทย์, เรื่อง เติม.

²เขาวภา สิงหะพันธ์, "ปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ของโรงเรียนการช่าง ภาคการศึกษา 1"

³สิริวรรณ สุวรรณอากาศ, "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร"

⁴วัฒนา สงศิริ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการ เรียบการสอนประวัติศาสตร์
สากลในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร"

⁵นพพร พานิชสุข, เรื่อง เติม.

ดังกล่าวต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ไม่เห็นความสำคัญของปัญหานี้ ไม่สนใจที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง ทำให้ครูสังคมนศึกษาประสบปัญหาที่ตลอดมา ปัจจัยสนับสนุนการ เรียบการสอนวิชาสังคมนศึกษาดังกล่าว เป็นหัวใจสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสำคัญและมีความจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของวิชาอื่น ๆ เพราะถ้าหากปัจจัยดังกล่าว จะทำให้การเรียนการสอนวิชาสังคมนศึกษาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลใดเช่นกัน

2 ผลการ เปรียบ เทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมนศึกษาในส่วนกลาง กับส่วนภูมิภาค.

ปัญหาที่ครูสังคมนศึกษาในส่วนกลางประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมนศึกษาในส่วนภูมิภาค ได้แก่

ปัญหาการ เดินทางไปปฏิบัติราชการและ เวลาใช้ เตรียมการสอน การที่ครูสังคมนศึกษาในส่วนกลางประสบปัญหาในระดับมากกว่าครูสังคมนศึกษาในส่วนภูมิภาค ก็อาจเป็น เพราะสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ในส่วนกลางหรือใน กรุงเทพมหานครมีปัญหาความ การจราจร และสภาวะทาง เศรษฐกิจมีระดับสูงกว่าส่วนภูมิภาค จึงอาจทำให้ครูสังคมนศึกษาในส่วนกลางประสบปัญหาดังกล่าวนี้อันในระดับมากกว่า

ปัญหาสภาพแวดล้อมทาง โรงเรียนไม่ดี ปัญหานี้มีผลกระทบต่อจิตใจของนักเรียน และครู เป็นอันมาก ทำให้ นักเรียนขาดสมาธิในการ เรียน ส่งผลต่อความประพฤติกของนักเรียน และสภาพดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูควย การที่ครูสังคมนศึกษาในส่วนกลางประสบปัญหานี้ในระดับมากกว่า ก็อาจเป็น เพราะ เนื้อที่ของโรงเรียนในส่วนกลางมีอยู่อย่างจำกัด เลือกที่ตั้งไม่ได้ โรงเรียนจึงต้องไปตั้งอยู่ในบริเวณที่บาน เมืองแออัดหรืออาจ เป็นแหล่ง เสื่อมโทรม

ส่วนปัญหาที่ครูสังคมนศึกษาในส่วนภูมิภาคประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมนศึกษาในส่วนกลาง ได้แก่

ปัญหาค่านการ เงิน การที่ครูสังคมนศึกษาในส่วนภูมิภาคประสบปัญหานี้ในระดับมากกว่าก็อาจ เป็น เพราะ ในส่วนภูมิภาคไม่มีงานพิเศษทำหลังจาก เลิกสอนแล้ว และ

สภาวะทาง เศรษฐกิจที่ไม่ปีบริบูรณ์ เหมือนส่วนกลาง สภาวะ เศรษฐกิจที่ปีบริบูรณ์จะเป็นแรงผลักดันให้คนท้องถิ่นคิดค้นในการหาเลี้ยงชีพ โรงเรียนในส่วนกลางที่มีการสอนสองระดับก็เป็นการ เปิดโอกาสให้ครูสอนมีเวลาว่างที่จะประกอบกรงานพิเศษ เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้

ปัญหาทางด้านหลักสูตรไม่เหมาะสมไม่ทันเหตุการณ์ การที่ครูส่งคนศึกษาในส่วนภูมิภาคประสบปัญหานี้มากกว่า อาจเนื่องมาจากในส่วนภูมิภาคไม่มีแหล่งวิทยากรที่มีความเหมาะสม อาจขาดแคลนครู อาจารย์ อาจารย์ อ่างอิง ฯลฯ และเสียเปรียบส่วนกลางในค่าน้ำมันรถ เพราะสิ่งเหล่านี้ จะสามารถนำไปปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและทันสมัยได้

ปัญหานัก เรียนขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยากร ปัญหานี้ อาจเนื่องมาจากในส่วนภูมิภาคขาดแคลนแหล่งวิทยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานในการใช้แหล่งวิทยากร เพื่อการศึกษาคนควาได้ประสบปัญหานี้ เป็นพื้นฐานจึงทำให้เด็ก เรียนที่เขา เรียนในระดับมัธยมศึกษา มีทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้แหล่งวิทยากรไม่ดีเท่าที่ควรและเป็นปัญหาต่อไปอีกในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนในส่วนภูมิภาคอาจขาดแคลนครู อาจารย์ อาจารย์ หรือไม่สามารถเปิดห้องสมุดเพื่อให้ใช้บริการได้ตลอดเวลา เนื่องจากขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ในขณะที่ในส่วนกลางมีแหล่งวิทยากรมากมายและในโรงเรียนส่วนกลางก็มีแหล่งวิทยากรที่มีความพร้อมมากกว่า และอีกประการหนึ่งปัญหานี้ อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากครูสอนในระดับชั้น ๆ ในส่วนภูมิภาค ไม่ส่งเสริมให้นัก เรียนศึกษาคนควาด้วยตนเองมากนักได้

ปัญหานัก เรียนขาดทักษะในการแสดงความคิดเห็น ปัจจัยที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสดงความคิดเห็นนั้น น่าจะไดแกปัจจัยดังต่อไปนี้

1 การเรียนของนักเรียนในระดับชั้นต้น ๆ ใ้รับการสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็น

2 ที่โรงเรียนปัจจุบันมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น เช่น มีการสนับสนุนตั้งชุมนุมโต้วาที ชุมนุมวาดศิลป์ ชุมนุมหนังสือพิมพ์ ฯลฯ และมีกิจกรรมของชุมนุมดังกล่าวอยู่เป็นประจำ และการเรียนการสอนในห้องเรียนครูส่วนใหญ่ที่สอนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ

- 3 ที่บ้าน พ่อแม่ผู้ปกครองมีการปกครองลูกแบบประชาธิปไตย มีการแสดงความคิดเห็น ไคอย่างเสรี มีเหตุผลคอกัน
- 4 มีแหล่งวิทยุการพอเพียงให้เด็ก เรียนไคศึกษาคนควา
- 5 สิ่งแวดลอมถานสื่อมวลชน โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ไขถึง การที่ครูสังคตศึกษาในสวนภูมิภาคประสบปัญหาเด็ก เรียนขาดทักษะในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าครูสังคตศึกษาในสวนกลาง ก็อาจเป็น เพราะเด็ก เรียนในโรงเรียนสวนภูมิภาคอยู่ในสภาพแวดลอมที่เสียบ เปรียบนัค เรียนในสวนกลางในถานปัจจุบัคตั้งกลาว ขางคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบัคที่นัค เรียนในสวนภูมิภาค เสียบ เปรียบนัค เรียนในสวนกลาง อยางเห็นไค้ค ก็คือ สิ่งแวดลอมถานสื่อมวลชน และในชุมชนของสวนภูมิภาคมีการจัดอภิปรายหรือบรรยายอื่นจะกอให้ เกิดทักษะแก่นัก เรียนนั้นมีน้อยมาก

ปัญหา เวลาสำหรับศึกษาคนควา เพิ่ม เติมและตรวจงานนัค เรียน เพราะมีจำนวนคาบการสอนมาก ต้องไปช่วยทำงานอื่นนอกเหนือจากการสอน และปัญหาความไม่สะดวกในการให้บริการของห้องสมุด การที่ครูสังคตศึกษาในสวนภูมิภาคประสบปัญหา เหล่านี้ในระคัคมากกว่าครูสังคตศึกษาในสวนกลาง อาจเป็น เพราะสาเหตุการขาดแคลนครู ครู จึงต้องแบกภาระหนัก คองสอนหลายคาบและไปทำงานอื่น และครูบรรณาธิกรัคอาจคองไปทำหน้าที่สอนถวยจึงไม่สามารถ เปิดบริการห้องสมุดไคตลอดเวลา

3 ผลการ เปรียบ เเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคตศึกษาชายกับครูสังคตศึกษาหญิง

ปัญหาที่ครูสังคตศึกษาชายประสบอยู่ในระคัคมากกว่าครูสังคตศึกษาหญิง ไคแก่
ปัญหาเศรษฐกิจ รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ภาระหนี้สิน สอดคคดองกับ ผลการวิจัยของสุธรรม ประทานทรัพย์¹ ที่พบว่า ครูชายและครูหญิงประสบปัญหาส่วนคัวเกี่ยวกับ เศรษฐกิจแตกต่างกัน และครูชายประสบปัญหามากกว่าครูหญิง การที่ครูสังคตศึกษา

¹สุธรรม ประทานทรัพย์, "การศึกษาซึ่งมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่สอนในระคัคมัธยมศึกษาในกรุง เทพมหานคร เปรียบ เเทียบกับครูในจังหวัดไคลเคียง"

ชายประสบปัญหานี้ในระดับมากกว่าครูสังคมนตรีศึกษาหญิง อาจเป็นเพราะสถานภาพทางเพศมีส่วนเป็นตัวกำหนด เพราะในระบบของสังคมไทยนั้นยังถือว่า ฝ่ายชายเป็นผู้มีภาระรับผิดชอบในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว จึงต้องรับภาระรับผิดชอบด้านนี้มากกว่าฝ่ายหญิง

ปัญหาจำนวนคาบการสอนมาก ต้องไปช่วยงานอื่นและสอนแทน จนไม่มีเวลาตรวจงานนักเรียน ปัญหานี้อาจเป็นเพราะระบบสังคมไทยมีส่วนเป็นตัวกำหนดได้เช่นกัน สังคมยังถือว่า เพศชายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบภาระต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง และในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า มีครูสังคมนตรีศึกษาชายเพียงร้อยละ 28.29 ในขณะที่ครูสังคมนตรีศึกษามีมากถึงร้อยละ 71.71 ถ้าภาระการงานต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการสอนมีมากและจำเป็นงานที่เหมาะสมกับเพศชายมากกว่าแล้ว ย่อมจะเป็นโอกาสให้ครูสังคมนตรีศึกษาชายต้องรับผิดชอบในภาระต่าง ๆ มากกว่าครูสังคมนตรีศึกษาหญิง

ส่วนปัญหาที่ครูสังคมนตรีศึกษาหญิงประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมนตรีศึกษาชาย ก็คือปัญหาเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการสร้างสื่อการสอน การที่ครูสังคมนตรีศึกษาหญิงประสบปัญหานี้มากกว่า ก็อาจเป็นเพราะ ครูสังคมนตรีศึกษาหญิงมีความสนใจและถนัดงานด้านนี้น้อยกว่าฝ่ายชาย และอาจได้ฝึกปฏิบัติในการสร้างสื่อการสอนมาไม่เพียงพอหรือน้อยกว่าครูสังคมนตรีศึกษาชาย

4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูสังคมนตรีศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

ปัญหาที่ครูสังคมนตรีศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก (อายุราชการ 5 ปีขึ้นไป) ประสบอยู่ในระดับมากกว่าครูสังคมนตรีศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย (อายุราชการต่ำกว่า 5 ปี) ได้แก่

ปัญหาเรื่องเวลาใช้เตรียมการสอน ศึกษาคนกว่าเพิ่มเติม และตรวจงานนักเรียน การที่ครูสังคมนตรีศึกษาอายุราชการ 5 ปีขึ้นไปประสบปัญหาอยู่ในระดับมากกว่า อาจเป็นเพราะ รับราชการมานาน มีงานต้องรับผิดชอบมากขึ้น ขณะเดียวกัน อาจต้องมีการต่างครอบครัว ทำให้ครูสังคมนตรีศึกษาคดุมนี้ประสบปัญหาเรื่องเวลา

ปัญหาเกี่ยวกับเจตคติที่ไม่ดีต่อکار เป็นครูสังคมนตรีศึกษา ปัญหาที่มีความสำคัญมาก

ผลการเรียนการสอนสิ่งบทศึกษา เพราะจะทำให้ครูสังคมนศึกษาไม่ตั้งใจปฏิบัติงาน ไม่
 เต็มใจปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติงานด้วยความเฉื่อยชา ทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ
 และประสิทธิผล การที่ครูสังคมนศึกษาคอมพิวเตอร์มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเป็นครูสังคมนศึกษา อาจ
 เป็นเพราะ สอนวิชานานาน โทษร้ายผลการศึกษา ความก้าวหน้าของการเป็น
ครูสังคมนศึกษาเป็นอย่างดี และสภาพการปฏิบัติงานที่ยาวนานไม่อาจสนองความต้องการ
ของครูสังคมนศึกษาได้ ก็ย่อมจะมีผลต่อเจตคติของครูสังคมนศึกษาได้

ส่วนปัญหาที่ครูสังคมนศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ประสบอยู่ในระดับมาก
 กว่าครูสังคมนศึกษาที่มีอายุราชการ 5 ปีขึ้นไป ได้แก่

ปัญหาตาม เศรษฐกิจ การที่ครูสังคมนศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ประสบ
 ปัญหาในในระดับมากกว่า อาจเป็นเพราะ เงินเดือนน้อยกว่า แต่อาจต้องรับผิดชอบ
 ภาระงานการเงินมาก เท่ากับ หรือมากกว่าครูสังคมนศึกษาที่มีอายุราชการ 5 ปีขึ้นไปที่มี
 เงินเดือนมากกว่า

ปัญหาหลักสูตรและ เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และการใช้ เทคนิค
 การสอนไม่เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา การที่ครูสังคมนศึกษาที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี
 ประสบปัญหานี้อยู่ในระดับมากกว่า อาจเป็นเพราะการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ
 ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนมีน้อยกว่าครูสังคมนศึกษาที่มีอายุราชการ 5 ปีขึ้นไป ใน
 ปัญหาหลักสูตรและ เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้น ครูสังคมนศึกษาที่มีประสบการณ์มาก
 ก็อาจใช้ประสบการณ์ ทักษะต่าง ๆ ที่ได้สั่งสมไว้มารับหลักสูตรใหม่ที่มีความเหมาะสมขึ้นได้

ปัญหาการขาดการประสานงาน การแบ่งงานไม่เหมาะสม และไม่มีการระดม
 พลังสมอง การที่ครูสังคมนศึกษาทั้งสองกลุ่มประสบปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับที่แตกต่างกันนั้น
 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันในด้านหลักการและแบบแผนในการปฏิบัติงาน แนวความ
 คิด การมองปัญหาที่คนละจุด ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ฯลฯ ของครูสังคมนศึกษา
 ทั้งสองกลุ่ม เนื่องมาจากมีประสบการณ์ในการทำงานและอายุของครูสังคมนศึกษาแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

เพื่อให้การ เรียบการ สอนสังคมศึกษาบรรลุเป้าหมาย ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ผู้วิจัยขอเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ

1. เพื่อให้ผู้บริหาร นักเรียน และบุคคลทั่วไป เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสังคมศึกษารั้งต่อไป ควรปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง เนื้อหาวิชาให้ทันสมัย น่าสนใจ เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้มากยิ่งขึ้น ให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นมากขึ้น สามารถที่จะปรับหลักสูตรให้ทันสมัยสนองตอบความต้องการของบุคคลและสังคมตลอดเวลา และคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร นอกจากจะประกอบไปด้วยนักวิชาการและครูสอนแล้ว ควรจะเชิญบุคคลหลายอาชีพมาร่วมปรับปรุงหลักสูตรด้วย
2. ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทุกครั้ง ควรให้ความสำคัญต่อการวิจัย ควรทำการวิจัยหาข้อบกพร่องของหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ หรือนำผลการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรที่มีผู้ทำการวิจัยไว้แล้วมาใช้พิจารณาประกอบให้มากยิ่งขึ้น และก่อนนำหลักสูตรใหม่มาใช้อย่างกว้างขวาง ควรมีการทดลองใช้อย่างจริงจังและควร เตรียมทุกอย่างให้พร้อมเสียก่อน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร เช่น ปริมาณของเนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับ เวลาและหน่วยการเรียน ปัญหาจากแคลนตำรา แบบเรียน หรือจัดทำคู่มือครูไม่เสร็จทันใช้ ฯลฯ
3. หลักสูตรสังคมศึกษา (โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) ควรจัดให้มีวิชาเลือกที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและรับใช้สังคมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ นักเรียนสนใจและ เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา
4. ควรสนับสนุนค่านงบประมาณให้เพียงพอ เพื่อจัดพิมพ์เอกสารประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา เอกสารอ้างอิงให้มากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมให้เอกชนเขียนตำราแบบเรียนให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดประกวดแบบเรียนหรือตำรา เพื่อให้ตำราและแบบเรียน

ต่าง ๆ ราคาถูกลง เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในขณะเดียวกันจะทำให้ตำรา และแบบเรียนต่าง ๆ มีคุณภาพดีขึ้น ในการแก้ปัญหาด้านงบประมาณ ตำรา แบบเรียน สื่อการสอนต่าง ๆ ในระยะสั้น ควรสนับสนุนให้คณาจารย์บริการทางวิชาการในกลุ่มโรงเรียน หรือในจังหวัดขึ้น

5 ควรวางระเบียบการสอบคัดเลือกครู เขาทำการสอนสังคมศึกษาให้รัดกุมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกานวุฒิ ควรเลือกรับเฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชา เอกสังคมศึกษา หรือผู้ที่ผ่านการฝึกฝนอบรมในวิชาสังคมศึกษา เท่านั้น เพื่อให้ได้ครูสังคมศึกษาที่มีสมรรถภาพสูงทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพครู สามารถปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนสังคมศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

สถาบันฝึกหัดครู

1 สถาบันฝึกหัดครู ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาทางสังคมศาสตร์ให้กว้างขวางมากขึ้น ให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับวิชาอื่น ให้มีวิชาเลือกเสรีทางสายสังคมศาสตร์กว้างมากขึ้น ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับ เนื้อหาวิชาในวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแต่ให้ลึกและกว้างกว่า เพื่อไม่ให้ครูสังคมศึกษาประสบปัญหาการนำเนื้อหาวิชาไปใช้สอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

2 เพื่อไม่ให้ครูสังคมศึกษาประสบปัญหาด้านเทคนิคการสอน การขาดแคลน สื่อการสอน และปัญหาอื่น ๆ ควรปรับปรุงหลักสูตรให้มีภาคปฏิบัติด้านวิชาชีพให้มากขึ้น ให้มีการฝึกภาคปฏิบัติที่ยาวนานและต่อเนื่อง เช่น ในระดับปริญญาตรี ควรให้มีการสังเกตการสอนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 3 เป็นชั้น ๆ ต่อเนื่องกัน ในระหว่างปีการศึกษาภาคปลายของปีที่ 3 (ก่อนออกฝึกสอนในชั้นปีที่ 4) ให้ให้นักศึกษาคู เข้ารับการฝึกงาน (Work Shop) ให้เข้าใจหลักสูตร วิธีการสร้างและการใช้สื่อการสอน ตลอดจนการเตรียมตัว กานต่าง ๆ พอถึงชั้นปีที่ 4 ให้ออกฝึกสอน ในชั้นการฝึกสอนนี้ควรนำการสอนแบบจุลภาค (Micro Teaching) มาใช้ เพื่อให้ นักศึกษาฝึกสอนได้ปรับปรุงวิธีสอนตลอดจนบุคลิกของตน ให้ดีขึ้น ในขั้นสุดท้าย ให้ส่งนักศึกษาออกฝึกงาน (Practicum) กานต่าง ๆ ตามโรงเรียนมัธยมศึกษา แล้วกลับมารวบรวมสัมมนา เกี่ยวกับการเตรียมครูสังคมศึกษาทุก ๆ กาน

เพื่อให้ นักศึกษามีความพรอมทุกๆคน มีเทคนิคในการปรับตัวรู้จักวิธีทำงานร่วมกับคนอื่น
เข้าใจในวิชาที่พครูและรักอาชีพครู มีทักษะที่จำเป็น มีความมั่นใจที่จะออกไปประกอบ
อาชีพครู

3 สถาบันฝึกหัดครูทุกสถาบันควรปรับปรุงหลักสูตรโดยแยก เป็นสาขาประถมศึกษา
มัธยมศึกษา และสาขาอื่น ๆ ให้แน่ชัดเพื่อผลิตครูใหม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจริง ๆ
เมื่อบรรจุครู เขาสอนตรงตามสาขาที่ใดศึกษา เขา เรียนมาจะสามารถแก้ปัญหาของครูตาม
เทคนิคการสอน การสร้างสื่อการสอนและอื่น ๆ ได้

4 สถาบันฝึกหัดครูควร จัดหรือร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจัดประชุม เติง
ปฏิบัติการให้แกครูสังคมนตรีศึกษาประจำการอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อปรับปรุง เทคนิคการสอน
การสร้างสื่อการสอน ฯลฯ ให้แกครูสังคมนตรีศึกษา

5 นอกเหนือจากโครงการฝึกอบรมครูประจำการที่สถาบันฝึกหัดครูหลายๆแห่ง
ได้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้แล้ว สถาบันฝึกหัดครูโดยทั่วไปควรมีโครงการให้การศึกษ
เพิ่ม เติมแกครูประจำการทางไปรษณีย์หรือทางสื่อมวลชนด้วย เพื่อใ้ครูประจำการ ได้มี
โอกาส เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพให้กว้างขวางมากขึ้น

6 เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว สถาบัน
ฝึกหัดครูควร จะปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
โปรแกรมการ เตรียมครูสังคมนตรีศึกษากับหลักสูตรวิชาสังคมนตรีศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องสัมพันธ์
กัน เพื่อไม่ให้ครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูต้องประสบปัญหาการนำ
ความรู้ไปใช้สอนสังคมนตรีศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และสถาบันฝึกหัดครู ควรติดตามผลการ
ปฏิบัติงานของครูสำเร็จการศึกษาจากสถาบันไปแล้วอย่างสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาขอบกพร่อง
มาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการ ผลิตครูสังคมนตรีศึกษา เพื่อให้ใ้ครูสังคมนตรีศึกษาที่มีสมรรถนะสูง
ออกไปปฏิบัติงาน

ศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์ควร เข้มพบหาการช่วย เหลือด้านวิชาการ เทคนิคการสอน
และการสร้างสื่อการสอนแกครูสังคมนตรีศึกษาให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดหรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ที่เกี่ยวข้องของจักประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือจัดโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ทางสื่อมวลชน
ให้แก่ครูสังคมนศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน

1. ผู้บริหารควรให้ความสนใจติดตามความก้าวหน้าของวิชาสังคมนศึกษา โดย
ศึกษาค้นคว้าหรือเข้าร่วมประชุม สัมมนา ในวิชาสังคมนศึกษา เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์
ลักษณะ เนื้อหาวิชาและขอบข่าย บุททวิวิธีการ เรียนการสอนสังคมนศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร
เข้าใจและเห็นความสำคัญของวิชาสังคมนศึกษา

2. เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูสังคมนศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก่อให้เกิด
ความก้าวหน้าทางวิชาการ ผู้บริหารควรให้เสรีภาพทางวิชาการแก่ครู สนับสนุนส่งเสริม
ให้มีการอภิปราย วิเคราะห์ วิจัยปัญหาต่าง ๆ ในสังคมและในทางการ เมืองตาม
สมควร และในการปกครองบังคับบัญชา ผู้บริหารควรยึดหลักประชาธิปไตย ให้เสรีภาพ
ความเสมอภาค ความยุติธรรมแก่ครูทุกคน แบ่งงานกันทำอย่างเหมาะสม ระวังความ
คิดเห็นของครูรวมงาน ฯลฯ

3. การจัดครู เขาสอนวิชาสังคมนศึกษา ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความรู้ความ
สามารถ ความสนใจ ประสบการณ์ การฝึกฝนอบรมในวิชาสังคมนศึกษาของครู เพื่อ
ไม่ให้ครูสังคมนศึกษาต้องประสบปัญหาถาดน เนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้สอน เทคนิคการสอน
สื่อการสอน ฯลฯ นอกจากนี้ผู้บริหารควรจะ

- จัดปฐมนิเทศครูสังคมนศึกษาที่บรรจุใหม่
- จัดประชุม สัมมนา เชิงปฏิบัติการให้แก่ครูสังคมนศึกษา เป็นประจำทุกปี
- จัดหาตำรา เอกสารอ้างอิง เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า ให้มีอย่างเพียงพอ
- ส่งเสริมให้ครูสังคมนศึกษาศึกษาค้นคว้า และเข้าศึกษาคัดในระดัสูงขึ้นไป
- สนับสนุนให้มีการ จัดนิเทศการสอนในหมวดวิชาสังคมนศึกษา
- จัดสรรงบประมาณให้หมวดวิชาสังคมนศึกษาให้เพียงพอ

4. สนับสนุนให้จัดศูนย์บริการทางวิชาการ จัดให้มีตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์
ต่าง ๆ สื่อการสอน จัดครูมา เป็น เจ้าหน้าที่หมุนเวียนหรือจัดหา เจ้าหน้าที่มาค่า เนินการ

โดยเฉพาะ เพื่อจัดบริการด้านวิชาการแก่โรงเรียนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนครู
เอกสารอ้างอิง สื่อการสอนต่าง ๆ โดยตั้งศูนย์บริการนี้ขึ้นประจำกลุ่มโรงเรียนหรือ
ประจำจังหวัด และผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูสังคมนตรีศึกษารวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคม
อาจใช้ศูนย์บริการทางวิชาการเป็นศูนย์กลางเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกัน
แสวงหาวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของครูสังคมนตรีศึกษา ตลอดจนร่วมกันจัด
กิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่วิชาสังคมนตรีศึกษา

5 สนับสนุนการใช้แหล่งวิทยากรในชุมชนในการเรียนการสอนสังคมนตรีศึกษา

6 เพื่อให้บังเกิดผลดีต่อการเรียนสังคมนตรีศึกษาของนักเรียน ให้นักเรียนเห็น
ความสำคัญของวิชา มีเจตคติที่ดีต่อวิชาสังคมนตรีศึกษา สนใจ ตั้งใจเรียน และเพื่อ
ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และ
ปลูกฝังทักษะการใช้แหล่งวิทยากรแก่นักเรียน ผู้บริหารควรจัดหาตำรา เอกสารอ้างอิง
ในวิชาสังคมนตรีศึกษาให้เพียงพอ และให้ความร่วมมือแก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
เกี่ยวกับวิชาสังคมนตรีศึกษา เช่น การจัดอภิปราย การโต้วาที การจัดนิทรรศการ
การรวมกิจกรรมกับชุมชน การศึกษานอกสถานที่ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ

7 ผู้บริหารควรจะเห็นความสำคัญของวิชาสังคมนตรีศึกษาและครูสังคมนตรีศึกษาเท่า
เทียมกับวิชาอื่นและครูในหมวดวิชาอื่น ควรสร้างขวัญ กำลังใจ แรงจูงใจในการทำงาน
แก่ครูสังคมนตรีศึกษา ควรให้ความสนใจด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการของครูสังคมนตรีศึกษา คอย
ให้ความช่วยเหลือ คอยกระตุ้นให้คำแนะนำแก่ครูสังคมนตรีศึกษา เพื่อให้ครูสังคมนตรีศึกษามี
กำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูสังคมนตรีศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8 ผู้บริหารควรทดลองใช้ทฤษฎีการบริหารหลาย ๆ ทฤษฎีมาแก้ปัญหาการ
ปฏิบัติงานของครูสังคมนตรีศึกษา

หัวหน้าหมวดวิชาสังคมนตรีศึกษา

1 การจัดครูเข้าสอนวิชาสังคมนตรีศึกษา ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถ
ความสนใจ ประสิทธิภาพ การฝึกฝนอบรมในวิชาสังคมนตรีศึกษาของครูเป็นเกณฑ์ เพื่อให้
ครูสังคมนตรีศึกษาสามารถใช้วิธีสอนและเนื้อหาวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ

2 ควบคุมการใช้งบประมาณของหมวดวิชาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา และเป็นผู้ประสานงานที่ีระหว่างหมวดวิชาสังคมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของวิชา โครงการต่าง ๆ หรือปัญหาของหมวดวิชาต่อผู้บริหารโรงเรียน

3 จัดให้มีการปฐมนิเทศครูสังคมศึกษาที่บรรจุใหม่ และจัดให้มีการนิเทศการสอนในหมวดวิชาสังคมศึกษาเป็นประจำทุกปี โดยหัวหน้าหมวดวิชาจะต้องมีบทบาทสำคัญในการนิเทศ และร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนจัดอบรม ประชุมสัมมนาครูสังคมศึกษา

4 วางโครงการสอนและการปฏิบัติงานอื่น ๆ ร่วมกับครูในหมวดวิชาอย่างใกล้ชิด ระดมพลังสมองครูสังคมศึกษาเพื่อศึกษาคนควา ทดลอง และร่วมกันแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของหมวดวิชาเป็นประจำ และสนับสนุนการรวมกลุ่มครูสังคมศึกษาโรงเรียนอื่นเป็นชมรม หรือสมาคม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และแสวงหาวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

5 จัดรายการหรือโครงการเพิ่มพูนความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการแก่ครูในหมวดวิชา ทั้งที่เป็นแบบแผน (Formal) และไม่เป็นแบบแผน (Informal) จัดเป็นแบบแผนได้แก่ การจัดประชุมใหญ่หรือประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการไม่เป็นแบบแผนได้แก่ การจัดรายการอาหารว่างแล้วเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ฯลฯ ครูสังคมศึกษา

1 ควรเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานในหมวดวิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาอื่น ผู้บริหารโรงเรียน และบุคคลทั่วไป เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความคล่องตัว และสามารถร่วมมือกับบุคคลอื่นแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

2 ควรหมั่นศึกษาคนควาให้ก้าวหน้าในความก้าวหน้าในวิชาสังคมศึกษา ทั้งด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ต้องศึกษานวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อนำความรู้นั้นมาประยุกต์สร้างสื่อการสอนในวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเองบ้าง ครูสังคมศึกษาจึงต้องหมั่นประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าทางวิชาการของตนอย่างสม่ำเสมอ

3 เพื่อให้การเรียนการสอนสังคมศึกษามีความหมายต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชานี้ มีความสนใจ ตั้งใจเรียน มีทักษะในการใช้แหล่งวิทยากร

มีทักษะในการแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ ใ้ผู้บริหารและบุคคลอื่น ๆ เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษาควรปรับปรุงการเรียนการสอนดังนี้

3.1 ครูควรเตรียมการสอนทุกครั้ง ใช้สื่อการสอนทุกครั้งให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ไม่ควรยึดตำราเล่มเดียวเป็นหลักในการสอน เพราะจะได้แนวความคิดที่แคบและเนื้อหาอาจคลาดเคลื่อนได้ ควรใช้ตำราหลายเล่มและหลักฐานอื่นประกอบการสอน และรู้จักเลือกใช้น้เนื้อหาวิชาให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน สภาพสังคม และเวลา

3.2 ในการสอนสังคมศึกษา ครูควรใช้วิธีสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มากกว่ายึดครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน จะตองเน้นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักคิด ใช้เหตุผล ใช้ปัญหาแก้ปัญหาและใช้คุณธรรมเพื่อสร้างสังคม ใ้รู้คุณค่าของการเรียน รู้จักวิธีเรียน วิธีแสวงหาความรู้ รู้จักวิเคราะห์ความรู้และค่านิยมต่าง ๆ ด้วยตนเอง วิธีสอนที่ควรนำมาใช้ เช่น

- เกมจำลองสถานการณ์ (Simulation Games) เพื่อให้ นักเรียนได้สวมบทบาทต่าง ๆ กันในสถานการณ์นั้น เหมือนกับได้เผชิญกับสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ สามารถเรียนรู้วิธีแก้ปัญหา วิธีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

- วิธีสอนแบบสืบสอบ (Inquiry Method) และวิธีสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving) เพื่อให้ นักเรียนได้ค้นคว้า ทดลอง ทดสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง ด้วยตนเอง

- วิธีสอนค่านิยมหรือค่านิยมศึกษา (Value Education) โดยการสอดแทรกในวิชาสังคมศึกษา การสอนค่านิยมควรใ้ผู้เรียนได้วิเคราะห์เองว่า เขามีค่านิยมหรือแนวปฏิบัติอย่างไร ค่านิยมที่เขายึดถือนั้นมีผลต่อตัวเขาเองหรือต่อผู้อื่นอย่างไร

- การสอนแบบใช้ศูนย์การเรียน (Learning Center) เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการประกอบกิจกรรมการเรียนจากศูนย์นั้น

- วิธีสอนแบบปัจเจกบุคคล (Individual Instruction) เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและพัฒนาความสามารถของตนเองตามเอกลักษณ์ โดยครูเป็นผู้แนะนำแหล่งวิทยาการ การใช้แหล่งวิทยาการใ้แก่นักเรียน และแนะนำวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองใ้แก่นักเรียน

- การอภิปราย (Discussion) เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็นเห็นอย่างมีเหตุผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกให้บุคคลรอบคอบ มีการพิจารณาไตร่ตรอง และใช้ปัญญาในการตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ

3.3 ในการสอนทุกครั้งที่มีการอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคมและการเมือง ผู้สอนควรเป็นนักวิชาการอย่างแท้จริง มีความเป็นกลาง ชี้ให้เห็นทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยมีเหตุผลและหลักฐานสนับสนุน ในกรณีที่ผู้บริหารไม่ให้เสรีภาพทางวิชาการเท่าที่ควร ไม่สนับสนุนให้มีการจัดอภิปรายในปัญหาต่าง ๆ ของสังคม ผู้สอนควรจะชี้แจงต่อผู้บริหารให้เข้าใจหรือเชิญผู้บริหาร เข้าฟังหรือร่วมอภิปรายในครั้งนั้นด้วย

3.4 ส่งเสริมนักเรียนให้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาให้มากขึ้น กระตุ้นให้นักเรียนทุกคน เขารวมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตน

3.5 ในด้านการศึกษาและประเมินผลการเรียนการสอน ไม่ควรเน้นการจำเนื้อหาวิชาเพียงด้านเดียว ควรเน้นด้านพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย ควรสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ให้คะแนนความตั้งใจและการเขารวมกิจกรรมต่าง ๆ ของวิชาสังคมศึกษาด้วย

4 ครูสังคมศึกษาควรรวมกลุ่มกันตั้งชมรมหรือสมาคมครูสังคมศึกษา เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษา

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ทำวิจัยต่อไป

1 ควรวิจัยโปรแกรมการเตรียมครูสังคมศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรสังคมศึกษาใหม่ในชั้นมัธยมศึกษาหรือไม่

2 ควรวิจัยปัญหาสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เปรียบเทียบปัญหาระหว่างครูสังคมศึกษากลุ่มต่าง ๆ